

PR2: Metodologija i alat za analizu nedostataka

Zadatak 2.1: Istraživanje i razmjena znanja o izazovima i slabostima s kojima se suočavaju ciljne skupine

Podaci o projektu:

Program financiranja	Erasmus+ Programme of the European Union
Nacionalna agencija za financiranje	EL01 Greek State Scholarship's Foundation (IKY)
Puno ime projekta	Advancing MuNicipal Circlular Economy – ADVANCE
Područje	Vocational Education and Training
Broj projekta	2021-1-EL01-KA220-VET-000033247
Trajanje projekta	24 mjeseca
Datum početka projekta	28-02-2022
Datum završetka projekta	27-02-2024

Podaci o zadatku:

Naziv rezultata: PR2: Metodologija i alat za analizu nedostataka (Gap Analysis Methodology and Tool)

Naziv zadatka: 2.1: Istraživanje i razmjena znanja o izazovima i slabostima s kojima se suočavaju ciljne skupine (Study and knowledge sharing regarding challenges & weaknesses that target group face)

Voditelj rezultata: SIGMA BUSINESS NETWORK

Voditelj zadatka: SIGMA BUSINESS NETWORK

Kontrola dokumenta

Verzija dokumenta	Datum	Opis
V0.1	25/08/2022	Prvi nacrt
V0.2	31/08/2022	Završni

Izjava o ograničenju odgovornosti

Projekt je financiran uz potporu Europske komisije. Potpora Europske komisije za izradu ove publikacije ne znači odobravanje sadržaja, koji odražava samo stavove autora, a Komisija se ne može smatrati odgovornom za bilo kakvu upotrebu informacija sadržanih u njoj.

Sadržaj

Popis tablica	4
Kratice	4
Sažetak	5
1 Uvod	1
2 Ciljevi i metodološki pristup	2
3 Projektni zadatak	2
4 Rezultati istraživanja	4
5 Zaključak	9

Popis tablica

Tablica 1. Područje analize po partnerima	3
Tablica 2. Grad Novi Sad	4
Tablica 3. Grad Zadar	5
Tablica 4. HORECA Partneri	7

Kratice

Kratika	Definicija
Horeca SMEs	Hotels, Restaurants, Café Small Medium Enterprises
GA	Gap Analysis
CE	Circular Economy
WM	Waste Management
EC	European Commission

Sažetak

Alat za analizu nedostataka bit će online alat hostiran na ADVANCE online platformi (PR5) i koristit će se kao mehanizam koji će ciljnim skupinama omogućiti da procijene svoje kompetencije, sposobnosti i vještine vezano za kružno gospodarstvo i gospodarenje otpadom. Pomoću ovog alata, ciljne skupine će imati priliku utvrditi svoj trenutni status vezano za procedure kružnog gospodarstva i gospodarenje otpadom te će biti preusmjerene na radnje koje je potrebno poduzeti kao i edukacijske materijale koji im mogu pomoći u približavanju ciljevima EU-a i praksama kružnog gospodarenja otpadom. To znači da će se načela, metodologije, najbolje prakse i uspješne priče identificirati, ocijeniti i upotrijebiti za izradu skupa indikatora u odnosu na koje će svatko moći ocijeniti svoje kružne prakse.

Ovo izvješće predstavlja rezultat “Zadatka 2.1 – Istraživanje i razmjena znanja o izazovima i slabostima s kojima se suočavaju ciljne skupine”. Zadatak 2.1 ukazuje na izazove i slabosti s kojima se suočavaju ciljne skupine u vezi s gospodarenjem otpadom. Za potrebe projekta, SIGMA je izradila poseban obrazac koji je podijeljen HORECA partnerima, Gradu Novom Sadu i Gradu Zadru kako bi se pripremio pregled slabosti i izazova s kojima se ciljne skupine ADVANCE-a susreću.

1 Uvod

ADVANCE je projekt sufinanciran od strane Europske unije, koji se financira iz programa Erasmus+ u sklopu akcije “KA220-VET - Suradnja partnerstva u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju” (Sporazum br. Projekt 2021-1-EL01-KA220-VET-000033247). Glavni ciljevi ADVANCE projekta su:

- Ocijeniti trenutnu praksu upravljanja otpadom od hrane u odabranim jedinicama lokalne samouprave te malim i srednjim poduzećima u HoReCa sektoru - uključujući usporedbu dobivenih rezultata s najboljim praksama.
- Razviti skup indikatora koji će se koristiti za opisivanje postojećeg i ciljnog stanja – praćenje upravljanja otpadom od hrane.
- Procijeniti jaz između postojećeg stanja i zahtjeva koje postavlja EU Akcijski plan za kružno gospodarstvo, koristeći indikatore kružnog gospodarenja.
- Razviti dva vodiča: za gradove/općine te HoReCa mala i srednja poduzeća, koji će metodologijom “korak po korak” dati smjernice za provedbu *Akcijskog plana kružnog gospodarstva EU-a* vezano za sprječavanje nastanka otpada od hrane.
- Pripremiti sve gore navedene edukativne materijale i provesti tečajeve u odabranim gradovima/općinama te malim i srednjim poduzećima u ugostiteljskom sektoru.
- Razviti otvorenu internetsku edukacijsku platformu koja će sadržavati informacije o svemu navedenom.

S tim u svezi, rezultati ADVANCE projekta će biti sljedeći:

- Osnovna ocjena **(PR1)** trenutnog stanja u upravljanju otpadom od hrane u gradovima/općinama te HoReCa malim i srednjim poduzećima – uključujući usporedbu s postojećim najboljim praksama u EU-u.
- Metodologija i alat za analizu razlike **(PR2)** između trenutnih i ciljanih praksi, prema ciljevima EU-a. Glavni rezultat analize bit će *indikator kružnog gospodarenja otpadom*. Ti se pokazatelji odnose i na gradove/općine i HoReCa mala i srednja poduzeća koja budu uključena u program.
- Izrada Vodiča **(PR3)** koji će biti izrađen u dva različita oblika: za gradove/općine i za HORECA mala i srednja poduzeća. Poseban dio Vodiča bit će prikaz kako Industrija 4.0 može pomoći jedinicama lokalne samouprave i malim i srednjim HoReCa poduzećima da unaprijede gospodarenje otpadom od hrane i sprječavanje njegova nastanka. Vodiči će pomoći u osmišljavanju i razvoju metodološkog okvira za provedbu ciljeva u pogledu otpada od hrane.
- ADVANCE tečaj **(PR4)** – kreiranje edukativnog materijala koji je podijeljen na određene module učenja i prilagođen potrebama ciljnih skupina.
- Otvorena edukacijska internetska platforma – (OER - Open Education Resource) **(PR5)** sa svim informacijama i rezultatima projekta.

Ovo izvješće predstavlja rezultat Zadatka 2.1 – “Istraživanje i razmjena znanja o izazovima i slabostima s kojima se suočavaju ciljne skupine”.

2 Ciljevi i metodološki pristup

Kao što je već spomenuto, alat za analizu nedostataka bit će online alat hostiran na ADVANCE online platformi (PR5) i koristit će se kao mehanizam koji će ciljnim skupinama omogućiti da procijene svoje kompetencije, sposobnosti i vještine vezano za kružno gospodarstvo i gospodarenje otpadom.

Alat će biti interaktivan, jednostavan za korištenje i koristit će ga predstavnici lokalnih uprava i HORECA malih i srednjih poduzeća za procjenu njihovog trenutnog statusa, uspoređujući trenutno stanje i stanje koje je potrebno postići za usklađenje s ciljevima EU-a iz Direktive EZ-a 2018/850 i 2018/851.

Pomoću ovog alata ciljne će skupine imati priliku ocijeniti svoj trenutni status vezano za procedure kružnog gospodarstva i gospodarenje otpadom te će biti preusmjerene na radnje koje je potrebno poduzeti kao i edukacijske materijale koji im mogu pomoći u približavanju ciljevima EU-a i praksama kružnog gospodarenja otpadom. To znači da će se načela, metodologije, najbolje prakse i uspješne priče identificirati, ocijeniti i upotrijebiti za izradu skupa indikatora u odnosu na koje će svatko moći ocijeniti svoje kružne prakse.

U tom kontekstu, Zadatak 2.1 ukazuje na izazove i slabosti s kojima se ciljane skupine suočava u vezi s praksama gospodarenja otpadom. Za potrebe projekta, SIGMA je izradila poseban obrazac koji je podijeljen HORECA partnerima, Gradu Novom Sadu i Gradu Zadru kako bi se pripremio pregled slabosti i izazova s kojima se ciljne skupine ADVANCE-a susreću.

3 Projektni zadatak

Za provedbu analize, HORECA partneri, Grad Novi Sad i Grad Zadar morali su opisati izazove i slabosti s kojima se susreću na svom putu prema kružnom gospodarenju otpadom. Pri izradi analize, slabosti se smatraju unutarnjim čimbenicima a izazovi vanjskim čimbenicima. Na primjer, slaba financijska sposobnost za provedbu praksi kružnog gospodarstva predstavlja slabost, dok premala potpora lokalne uprave u recikliranju predstavlja izazov.

Izazovi i slabosti podijeljeni su u pet različitih vrsta:

- Pravni/regulatorni/usklađivanje
- Strateški
- Edukacijski
- Operativni
- Ostali.

SIGMA je identificirala područja istraživanja koja su prikazana u sljedećoj tablici:

Tablica 1. Područje analize po partnerima

Područja	Partner
Glavni izazovi i slabosti u upravljanju otpadom od hrane u HORECA malim i srednjim poduzećima na europskoj razini	HORECA PARTNER
Glavni izazovi i slabosti u gospodarenju otpadom od hrane u hrvatskim gradovima i općinama te na EU razini	GRAD ZADAR
Glavni izazovi i slabosti u upravljanju otpadom od hrane u srpskim gradovima i općinama te na EU razini	GRAD NOVI SAD

4 Rezultati istraživanja

Tablica 2. Grad Novi Sad

Kategorija	Vrsta	Opis	Utjecaj	Razina
Slabost	Pravni/regulatorni/usklađivanje	Nepostojanje pravnog okvira, podrške i infrastrukture za odgovorno upravljanje otpadom od hrane	Visoki	Nacionalna
Slabost	Financijski	Otpad od hrane još uvijek nije prepoznat kao sirovina koja može donijeti zaradu	Srednji	Nacionalna
Slabost	Operativni	Nedostatak posebnih spremnika za odvajanje otpada od hrane	Srednji	Nacionalna
Slabost	Strateški	Niska razina svijesti o načinima upravljanja tokovima otpada od hrane	Visoki	Nacionalna
Slabost	Ostali	Nedostatak edukacije o gospodarenju biootpadom i radionica za zaposlenike	Srednji	Nacionalna
Izazov	Pravni/regulatorni	Usklađivanje politika i propisa iz područja gospodarenja otpadom od hrane	Visoki	Nacionalna
Izazov	Financijski	Financijske (i ostale) olakšice za društveno odgovorne tvrtke koje provode odgovorno gospodarenje otpadom od hrane	Niski	Nacionalna
Izazov	Operativni	Osiguranje infrastrukture za pravilno upravljanje otpadom od hrane	Visoki	Nacionalna
Izazov	Strateški	Kampanje za podizanje svijesti o odgovornom gospodarenju otpadom od hrane	Srednji	Nacionalna
Izazov	Ostali	Podučavanje velikih proizvođača otpada od hrane o odgovornom odlaganju	Srednji	Nacionalna

Tablica 3. Grad Zadar

Kategorija	Vrsta	Opis	Utjecaj	Razina
Slabost	Financijski	Unapređenje sustava gospodarenja otpadom najčešće uključuje nabavu komunalne opreme (vozila, kante, uređaji i sl.). Financijska sredstva grada i komunalnih poduzeća su ograničena i nedostatna za poboljšanje kvalitete sustava gospodarenja otpadom. Stoga je vrlo važno za sve aktere (grad, tvrtke za gospodarenje otpadom, gospodarstvo) da se dodatna sredstva osiguraju kroz različite izvore financiranja na nacionalnoj i EU razini.	Visoki	Europska
Izazov	Pravni/regulatorni	Prema Zakonu o gospodarenju otpadom, gradovi su dužni osigurati odvojeno prikupljanje biootpada. Također, Zakonom je propisana najveća dopuštena masa biorazgradivog komunalnog otpada koju je dozvoljeno odlagati po svim dozvolama za gospodarenje otpadom u Republici Hrvatskoj: 264.661 tona godišnje, što je 35% mase biorazgradivog komunalnog otpada proizvedenog 1997. godine. Prema Planu gospodarenja otpadom Republike Hrvatske 2017.-2022., jedan od ciljeva je odvojeno prikupiti 40% biootpada iz komunalnog otpada. Podzakonska regulativa o doniranju hrane (2019.) je važan alat za smanjenje bacanja hrane. Navedeni propisi predstavljaju izazov jer će zakonske obveze i ciljevi koji se moraju postići zahtijevati dodatna sredstva i kapacitete koji će biti potrebni za ostvarenje postavljenih ciljeva.	Visoki	Nacionalna
Slabost	Operativni	Uspostava cjelovitog sustava gospodarenja biootpadom zahtijeva veliki operativni angažman. Bit će potrebno poduzeti veliki operativni angažman u cilju postizanja ciljeva postavljenih Zakonom. To uključuje nabavu opreme, spremnika, vozila, izgradnju kompostane, nova zapošljavanja itd.	Visoki	Nacionalna

Kategorija	Vrsta	Opis	Utjecaj	Razina
Izazov	Strateški	Strateško planiranje je vrlo važno za uspostavu sustava gospodarenja biootpadom na što boljoj ekonomskoj i ekološkoj osnovi. Strateško planiranje nije na zadovoljavajućoj razini, i predstavlja veliki izazov koji, ukoliko se ispravno postavi, može stvoriti temelj za dobar napredak.	Visoki	Nacionalna
Izazov	Ostali	Edukacija - Za postizanje što boljih rezultata gospodarenja biootpadom potrebno je razvijati znanja, vještine, motivaciju i poticati građane na promjenu ponašanja. To se može postići sustavnom edukacijom svih uzrasta (od vrtića do staračkih domova) i osoblja u tvrtkama koje proizvode biootpad, posebice u HoReCa sektoru. Inspekcijski nadzor poslovnog sektora, posebno HoReCa sektora - iako zakon propisuje odvojeno prikupljanje otpada, inspekcijski nadzor je neophodan kako bi se gospodarski sektor stimulirao na poštivanje propisa. Unapređenje sustava doniranja hrane – bolja dostupnost informacija vezanih uz doniranje hrane	Visoki	Nacionalna

Tablica 4. HORECA Partneri

Kategorija	Vrsta	Opis	Utjecaj	Razina
Izazov	Socijalni	Bacanje hrane kad proizvodi ne zadovoljavaju kozmetičke standarde. Prema izvješću flamanske vlade iz 2017., gubitak zbog kozmetičkih standarda u prosjeku je 10%.	Srednji	Nacionalna
Izazov	Pravni/regulatorni	Europska unija postavlja standarde koje voće i povrće moraju zadovoljiti kako bi se zajamčila njihova svježina i sigurnost.	Srednji	Europska
Slabost	Strateški	Restorani ne vode evidenciju o vrsti i količini hrane koja se baca i razlogu bacanja. Kao rezultat toga, ne znaju kako smanjiti bacanje hrane.	Visoki	Nacionalna
Slabost	Operativni	Nedovoljni skladišni prostori za zalihe i viškove.	Niski	Nacionalna
Slabost	Operativni	U velikim kuhinjama često se mora voditi računa o različitim dijetama (dijabetes, manje soli, itd.). To povećava količinu hrane koja se baca.	Niski	Nacionalna
Izazov	Pravni/regulatorni	Nije definiran 'standard rasipanja' za ugostiteljski sektor.	Visoki	Nacionalna
Slabost	Financijski	Poduzetnici ne smatraju potrebnim smanjiti bacanje hrane ako njihov posao ne trpi posljedice.	Srednji	Nacionalna
Slabost	Operativni	U ugostiteljstvu je često teško točno predvidjeti koliko će ljudi doći i što će naručiti. Poznavanje gostiju ključno je za dobro planiranje.	Srednji	Nacionalna

Kategorija	Vrsta	Opis	Utjecaj	Razina
Izazov	Pravni/regulatorni	<i>Kraljevski dekret od 14. studenog 2003 o samoprovjeri, obveznoj prijavi i sljedivosti u prehrambenom lancu, nameće obvezu svakom HORECA operateru da uspostavi sustav samoprovjere, temeljen na načelima HACCP-a, koji uključuje sigurnost proizvoda. Mnogo hrane se baca kako bi se zadovoljili propisi i izbjegli rizici.</i>	Visoki	Nacionalna
Slabost	Operativni	Glavni uzrok bacanja hrane je veličina porcija. Niti jedan ugostiteljski objekt ne želi da potrošač izađe gladan. Pristup "jedna veličina za sve" stvara veću količinu otpada od hrane jednako kao i pristup na principu švedskog stola, kada gosti često zahvate više nego što pojedu.	Visoki	Nacionalna
Slabost	Strateški	Kuhinja može nepravilno skladištiti ili pripremati proizvod, loše planirati ili ne koristiti viškove hrane. Loše upravljanje kuhinjom dovodi do velikih gubitaka hrane.	Srednji	Nacionalna
Slabost	Operativni	Ponekad kuharima nedostaje kreativnosti da pametno uklope proizvode kojima se približava rok trajanja u obrok.	Niski	Nacionalna

5 Zaključak

Kao zaključak, čini se da su i HORECA poduzeća i lokalne uprave naveli izazove i slabosti koje ih pogađaju na nacionalnoj razini. Najveći izazov na europskoj razini za HORECA poduzeća su zakonski zahtjevi za svježu hranu u pogledu njihove svježine i sigurnosti. S druge strane, za lokalne uprave, kao slabost s velikim utjecajem na europskoj razini, navedena je financijska slabost zbog potrebe za poboljšanjem sustava gospodarenja otpadom koje obično uključuje nabavu komunalne opreme (vozila, spremnici, uređaji i sl.).

S druge strane, HORECA partneri opisali su dva ozbiljna izazova i dvije ozbiljne slabosti s kojima se HORECA poduzeća suočavaju na nacionalnoj razini. Pravni izazovi su nepostojanje “standarda rasipanja” i strogi zahtjevi HACCP standarda koji se odnose na sigurnost proizvoda. Kao rezultat toga, HORECA poduzeća bacaju puno hrane kako bi izbjegli rizike povezane sa zakonodavstvom. Strateška slabost na nacionalnoj razini za koju se čini da jako utječe na restorane jest ne vođenje evidencije o nastanku otpada od hrane što dovodi do neučinkovitog upravljanja otpadom od hrane. Također, velike porcije i restorani na bazi švedskog stola predstavljaju operativni izazov za HORECA mala i srednja poduzeća.

Za lokalne uprave u Srbiji i Hrvatskoj, čini se da je jedna od najvećih slabosti pravni/regulatorni okvir (pri čemu je za Hrvatsku to zahtijev za dodatnim sredstvima i kapacitetima radi udovoljavanja propisima dok je za Srbiju to nepostojanje općeg pravnog okvira) te nedostatak edukacije i svijesti o upravljanju otpadom od hrane. Također, unapređenje sustava doniranja hrane pružanjem više informacija stanovnicima i/ili kućanstvima može rezultirati boljim rezultatima u ukupnom upravljanju otpadom od hrane. Kao izazov, lokalne uprave ističu da je nepostojanje strateškog okvira na najboljim mogućim ekonomskim i ekološkim osnovama glavni čimbenik u uspostavi gospodarenja biootpadom.